

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Lubomíra Velce a soudkyně Mgr. Pavly Polednové a JUDr. Renaty Polákové ve věci

žalobců: a) **Ing. Veronika N.**, narozená xxx
bytem xxx, xxx
b) **Kateřina M.**, narozená xxx
bytem xxx, xxx
c) **Eva V.**, narozená xxx
bytem xxx, xxx
d) **Ing. Milan R.**, narozený xxx
bytem xxx, xxx
všichni zastoupení advokátem JUDr. Petrem Šťovíčkem, Ph.D.
sídlem Malostranské náměstí 5/28, 118 00 Praha 1

proti
žalovanému: **Česká republika - Státní pozemkový úřad**, IČO 01312774
sídlem Husinecká 1024/11a, 130 00 Praha 3 - Žižkov
zastoupený advokátem Prof. JUDr. Alešem Gerlochem, CSc.
sídlem Botičská 4, 128 00 Praha 2

o zaplacení 10 088 672,58 Kč s příslušenstvím,

k odvolání žalobců a žalovaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 21. dubna 2021, č. j. 4 C 716/2018-82,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně **se** ve výrocích I., II. a IV. **mění** jen tak, že žaloba se co do požadavku žalobců a), b) a d) na zaplacení úroku z prodlení ve výši 8,75% p. a. z částky 117 435,50 Kč od 22. 10. 2018 do zaplacení zamítá, jinak **se** v těchto výrocích **potvrzuje**.

Shodu s prvopisem potvrzuje Ilona Jiranová

- II. Rozsudek soudu prvního stupně **se** ve výroku III. **mění** jen tak, že žaloba se co do požadavku žalobkyně c) na zaplacení úroku z prodlení ve výši 8,75% p. a. z částky 352 306,50 Kč od 22. 10. 2018 do zaplacení zamítá, jinak **se** v tomto výroku **potvrzuje**.
- III. V zamítavém výroku o věci samé V. a ve výroku o nákladech řízení VI. **se** rozsudek soudu prvního stupně **potvrzuje**.
- IV. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni Ing. Veronice N. částku 140 922,60 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,75% p. a. z této částky od 22. 10. 2018 až do zaplacení, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok I.), uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni Kateřině M. částku 140 922,60 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,75% p. a. z této částky od 22. 10. 2018 až do zaplacení, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok II.), uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni Evě V. částku 422 767,80 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,75% p. a. z této částky od 22. 10. 2018 až do zaplacení, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok III.), uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci Ing. Milanu R. částku 140 922,60 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,75% p. a. z této částky od 22. 10. 2018 až do zaplacení, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok IV.) a co do zbylé části žalobu zamítl (výrok V.) a uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobcům na náhradě nákladů řízení částku 72 600 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalobců (výrok VI.).
2. Soud prvního stupně takto rozhodl o žalobě, kterou se každý ze žalobců a), b) a d) domáhal na žalovaném zaplacení částky 1 681 445,43 Kč s příslušenstvím a žalobkyně c) uplatnila nárok na zaplacení částky 5 044 336,29 Kč s příslušenstvím. Žalobci požadovali na žalovaném zaplacení peněžité částky v celkové výši 10 088 672,58 Kč s příslušenstvím jako přiměřené finanční náhrady za nevydaný pozemek parc. č. xxx v katastrálním území Xxx, obec Praha z titulu svého restitučního nároku dle § 11 odst. 2 zákona č. 229/1991 Sb., zákon o půdě (dále jen „zákon o půdě“). Tvrdili, že na jejich restituční nárok bylo již v minulosti ze strany žalovaného částečně plněno, a to formou převodu náhradního pozemku z veřejné nabídky. Žalovaný však evidoval jejich restituční nárok v nesprávné výši a byl na základě jejich aktivity rozhodnutím ze dne 19. 6. 2018 přeceněn, dosud tak nebyl jejich restituční nárok v celém rozsahu uspokojen.
3. Žalovaný se žalobou nesouhlasil a navrhoval zamítnutí žaloby v celém rozsahu.
4. Soud prvního stupně na základě provedení dokazování vyšel ze zjištění, že rozhodnutím Magistrátu hlavního města Prahy, pozemkový úřad ze dne 16. 5. 2001, č. j. PÚ 5796/92 bylo rozhodnuto, že žalobkyně c) a paní Dagmar R. jako oprávněné osoby nejsou vlastníky pozemku parc. č. xxx role, o výměře 609 m² v katastrálním území Xxx, obec Praha s tím, že jim přísluší náhrada za vyvlastněný pozemek podle § 11 odst. 2 a § 17, popřípadě dle § 16 zákona o půdě. Žalobkyně c) a paní Dagmar R. uspěly ve veřejné nabídce a získaly do svého ideálního spoluvlastnictví pozemek parc. č. xxx v katastrálním území Xxx. V rámci projednání dědictví po Dagmar R., zemřelé dne xxx, bylo usnesením Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 24. 10. 2017, č. j. 27 D 53/2017-126 ve spojení s usnesením téhož soudu ze dne 2. 7. 2018, č. j. 27 D 53/2017-189 rozhodnuto tak, že restituční nárok po zesulé Dagmar R. nabyli žalobci a), b) a d) rovným dílem. Dopisem ze dne 8. 5. 2018 žalobci požádali žalovaného o správné stanovení výše jejich restitučního nároku, čemuž bylo ze strany žalovaného vyhověno. Výše restitučního nároku žalobců, který nebyl ve veřejné nabídce uspokojen získáním náhradního pozemku, tak činí 23 487,10 Kč v případě každého ze žalobců a), b), d) a 70 461,30 Kč v případě žalobkyně c). Žalobci požádali žalovaného dopisem ze dne 19. 10. 2018 o vyplacení přiměřené finanční náhrady ve výši 10 100 000 Kč, odpovídající tržní ceně odňatého pozemku dle znaleckého posudku vypracovaného znaleckým ústavem PROSCON s.r.o.

5. Zjištěný skutkový stav hodnotil soud prvního stupně po právní stránce. Aplikoval § 16 odst. 1 a § 28a zákona o půdě a konstatoval, že dle tohoto zákona za pozemky, které se nevydávají a za které nelze poskytnout jiný pozemek, náleží peněžitá náhrada ve výši ceny odňatého pozemku. Náhrady se pak poskytují v cenách platných ke dni 24. června 1991, přičemž u věcí nemovitých v cenách stanovených podle vyhlášky č. 182/1988 Sb. Současně vzal v úvahu závěry vyplývající z nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 21/19, z nichž plyne, že ústavně souladným je jen takový výklad § 16 odst. 1 a § 28a zákona o půdě, jímž je nad jeho doslovným zněním upřednostněn jasný a nepochybný účel zákona. Přiměřená finanční náhrada podle § 16 odst. 1 a § 28a zákona o půdě přitom nemusí být nezbytně ekvivalentem aktuální tržní ceny předmětné nemovitosti, má však umožnit, aby jejím poskytnutím došlo k odstranění či zmírnění křivd způsobených komunistickým režimem srovnatelným způsobem, jako by tomu bylo při vydání věci. Konkrétní způsob, jakým má být za tímto účelem určena výše finanční náhrady, stanovil zákonodárce v ustanovení § 28a zákona o půdě, které je třeba vykládat tak, že stanoví základ finanční náhrady, která může být v závislosti na konkrétních okolnostech zvýšena. V návaznosti na uvedené pak soud prvního stupně vyšel z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2021, č. j. 28 Cdo 3772/2018-161, v němž Nejvyšší soud zaujal názor, že za přiměřenou a rozumnou finanční náhradu podle § 16 odst. 1 zákona o půdě lze v současné době pokládat peněžité plnění ve výši šestinásobku cen odňatých nemovitostí stanovených v souladu s vyhláškou č. 182/1988 Sb. ve znění vyhlášky č. 316/1990 Sb. s tím, že toto navýšení základní hodnoty náhrad vyplývajících z § 28a zákona o půdě a vyhlášky č. 182/1988 Sb. je namíste provést ve všech případech, v nichž jsou aktuálně splněny předpoklady poskytnutí peněžité náhrady ve smyslu § 16 odst. 1 zákona o půdě, tedy zejména existence dosud neuspokojeného restitučního nároku, přičemž tato náhrada má být navyšována či naopak snižována toliko ve výjimečných případech. S přihlédnutím k uvedeným závěrům shledal soud prvního stupně žalobu důvodnou pouze částečně, přiznal všem žalobcům jako oprávněným osobám peněžitou náhradu ve výši odpovídající šestinásobku jejich evidovaného nevypořádaného restitučního nároku a co do zbylé části žalobu zamítnul. O povinnosti žalovaného zaplatit žalobcům přiznané peněžité plnění spolu s úroky z prodlení rozhodl podle § 1970 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen o. z.) a nařízení vlády č. 351/2013 Sb. O náhradě nákladů řízení pak rozhodl v souladu s § 142 odst. 3 o.s.ř. tak, že přiznal žalobcům právo na náhradu nákladů řízení 72 600 Kč, spočívající v nákladech jejich právního zastoupení vypočtených z tarifní hodnoty odpovídající žalobcům přiznanému finančnímu plnění v celkové výši 845 535,60 Kč.
6. Proti tomuto rozsudku podali žalobci i žalovaný odvolání. Žalobci napadli odvoláním rozhodnutí soudu prvního stupně v rozsahu jeho zamítavého výroku o věci samé (výrok V.). Žalovaný naopak směřoval své odvolání do všech zbývajících výroků napadeného rozsudku, kterými bylo žalobcům vyhověno (výroky I. až IV.), a byla jim přiznána náhrada nákladů řízení.
7. Žalobci v odvolání zejména namítají, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, když v daném případě byly splněny podmínky pro to, aby jim byla přiznána finanční náhrada ve vyšším rozsahu než ve výši šestinásobku cen odňatých nemovitostí stanovených v souladu s vyhláškou 182/1988 Sb. ve znění vyhlášky č. 316/1990 Sb. Přiznanou náhradu za odňatý pozemek v celkové výši 845 535,60 Kč označili za neadekvátní a naprosto zjevně nedostatečnou. S poukazem na závěry vyplývající z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2021, č. j. 28 Cdo 3772/2018-161 vyjádřili názor, že v daném případě jsou splněny podmínky pro to, aby jim byla finanční náhrada navýšena na rámec šestinásobku ceny odňatého pozemku dle uvedených cenových předpisů. Poukázali na to, že Nejvyšší soud při formulaci svých závěrů vycházel z údajů Českého statistického úřadu, které se týkaly míry inflace a vývoje spotřebitelských cen u vybraných výrobků v České republice, které se však nijak netýkaly ceny pozemků na území České republiky, respektive hlavního města Prahy. Uvedli, že předložili soudu prvního stupně dva znalecké posudky k ocenění odňatého pozemku, a to cenou tržní i cenou stanovenou podle platné oceňovací vyhlášky č. 441/2013 Sb. Zdůraznili, že soud prvního stupně

jím přiznal finanční náhradu ve výši zhruba čtyřikrát nižší, než stanoví vyhláška č. 441/2013 Sb. a zhruba jedenáctkrát, než činí tržní cena odňatého pozemku. Vyjádřili názor, že soud měl stanovenou finanční náhradu navýšit, a to minimálně na finanční částku stanovenou v souladu s platnou oceňovací vyhláškou č. 441/2013 Sb. ve výši 3 635 730 Kč, eventuálně na částku 10 088 672,58 Kč odpovídající tržní ceně odňatého pozemku podle ocenění k roku 2018, kdy zahájili podáním žaloby řízení v této věci. Za přiměřenou a rozumnou finanční náhradu, odpovídající hodnotě odňatého pozemku označili finanční částku, o kterou je jejich majetek reálně nižší v důsledku nevydání pozemku. Požadovali, aby odvolací soud při svém rozhodování rovněž zohlednil, že nepožadují náhradu osobnostní újmy vzniklé v důsledku persekucí minulým režimem a zdlouhavým postupem Pozemkového fondu ČR, respektive žalovaného při vyřizování jejich restituční žádosti a nápravě chybného ocenění jejich restitučního nároku. Z uvedených důvodů navrhli, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně v napadeném zamítavém výroku zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, eventuálně aby rozsudek soudu prvního stupně změnil a přiznal každému ze žalobců a), b) a d) částku 1 540 522,83 Kč s příslušenstvím a žalobkyni c) částku 4 621 568,49 Kč s příslušenstvím.

8. Žalovaný v odvolání namítal nesprávná skutková zjištění soudu prvního stupně, nesprávné právní posouzení věci, jakož i to, že soud prvního stupně nijak nereagoval na jím tvrzené skutečnosti. Poukazoval na to, že podstatou vyhovujících výroků napadeného rozsudku je mechanická aplikace kritéria šestinásobku vyhláskové ceny, tj. určení výše finanční náhrady za nevydaný pozemek postupem dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2021, č. j. 28 Cdo 3772/2018-161. Upozornil, že Nejvyšší soud současně judikoval, že v závislosti na okolnostech konkrétního případu není vyloučeno finanční náhradu snížit nebo zvýšit. Vytýkal soudu prvního stupně, že se vůbec nezabýval kritérii pro snížení či zvýšení náhrady, ačkoliv obě strany sporu uváděly důvody, pro které má být náhrada vyšší, respektive nižší. Vyjádřil názor, že v dané věci nejsou s ohledem na konkrétní okolnosti případu dány důvody pro zvýšení náhrady nad rámec pouze vyhláskové ceny. V tomto ohledu poukázal především na skutečnost, že oprávněným osobám byl již v únoru 2007 vydán náhradní pozemek, přičemž jejich zbytkový restituční nárok tak byl redukován na zbytkovou částku 2,60 Kč. Následně však byla výše zbytkového nároku zvýšena iniciativou žalobců vyvinutou až v roce 2018, kdy byl celý původní restituční nárok přeceněn na celkovou částku 140 922,60 Kč. Uvedl, že původní oprávněné osoby považovaly již k roku 2007 svůj restituční nárok za prakticky vypořádaný a nadále až do roku 2018 se ničeho nedomáhaly. Vyjádřil přesvědčení, že Nejvyšším soudem zvolené kritérium šestinásobku vyhláskové ceny může být aplikováno jen tehdy, lze-li dovést, že v uvedeném časovém rozpětí nebyl restituční nárok vypořádan z důvodů na straně státu. Pokud však orgány státu nebyly v časovém úseku let 1991 až 2020 v prodlení, případně jim nelze ani jinak klást k tíži to, že restituční nárok nebyl vypořádan, je kritérium šestinásobku dle žalovaného neracionální, neboť nedůvodně zvýhodňuje oprávněné osoby s dosud nevypořádanými restitučními nároky ve srovnání s těmi oprávněnými osobami, jejichž restituční nároky byly zcela vypořádané v minulosti striktně v souladu se zákonem o půdě, čímž zanikly. Zdůraznil, že v tomto konkrétním případě by bylo možno uvažovat o jeho pasivitě v období pouhých necelých tří let od 2018 do 2021, neboť teprve v roce 2018 požádali žalobci o přecenění restitučního nároku. Vyjádřil názor, že mu nelze klást k tíži, že pozemky mohly být v jednotlivých případech oceněny podle kritérií, jež nebyla v daném okamžiku nijak zpochybněna a teprve později byla pod vlivem nově utvořené judikatury modifikována. Namítal, že soud prvního stupně měl uvedené okolnosti vzít v potaz, když zvažoval důvodnost zvýšení vyhláskové ceny. Současně vytýkal soudu prvního stupně, že nesprávně přiznal žalobcům příslušenství žalovaných částek počínaje dnem 22. 10. 2018, když dle judikatury Nejvyššího soudu nárok na zaplacení náhrady za nevydaný pozemek v částce přesahující vyhláskovou cenu je nárokem nově založeným rozhodnutím soudu, a povinnost platit úroky z prodlení z peněžité náhrady vyčíslené nad rámec zákona o půdě proto vzniká dnem vykonatelnosti soudního rozhodnutí. Ze všech uvedených důvodů žalovaný navrhl, aby odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že ve výsledku bude každému ze žalobců a), b)

a d) přiznána částka 23 487,10 Kč a žalobkyni c) bude přiznána částka 70 461,30 Kč. Alternativně pak učinil návrh, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

9. Žalobci i žalovaný se také vyjádřili k odvolání protistrany. Ve svých vyjádřeních setrvali na své odvolací argumentaci a odvolacím návrhu.
10. Odvolací soud přezkoumal podle § 212 a § 212a o.s.ř. napadený rozsudek soudu prvního stupně i řízení, které jeho vydání předcházelo. Poté dospěl k závěru, že odvolání žalobců není důvodné, odvolání žalovaného je důvodné pouze ve vztahu k části přiznaného příslušenství žalobou uplatněné pohledávky, jinak je také nedůvodné.
11. Soud prvního stupně si pro své rozhodnutí opatřil dostatek skutkových zjištění, vyšel ze správně zjištěného skutkového stavu věci a věc posoudil správně i po právní stránce.
12. Žalobcům vznikl v souvislosti s odnětím pozemku parc. č. xxx v katastrálním území Xxx, obec Praha, restituční nárok dle zákona o půdě. Vzhledem k tomu, že uvedený pozemek nebylo možné oprávněným osobám vydat, přísluší žalobcům (žalobkyni c/ jako původní oprávněné osobě a žalobcům a/, b/ a d/ jako dědicům původní oprávněné paní Dagmar R.) za nevydaný pozemek náhrada. Z provedeného dokazování vyplynulo, že na restituční nárok žalobců bylo již částečně plněno, a to formou převodu náhradního pozemku z veřejné nabídky ve smyslu § 11a zákona o půdě, když do vlastnictví původních oprávněných osob byl na základě smlouvy o převodu pozemku č. 12PR07/81 ze dne 7. 2. 2007 převeden náhradní pozemek parc. č. xxx v katastrálním území Xxx, obec xxx. V rozsahu dosud neuspokojené části svého restitučního nároku požadují žalobci nyní finanční náhradu dle § 16 odst. 1 a § 28a zákona o půdě. Podstatou sporu účastníků v projednávané věci je pak výše této náhrady. Zatímco žalobci odvíjí výši požadované finanční náhrady od tržní hodnoty nevydaného pozemku, žalovaný zastává stanovisko, že by výše této náhrady neměla přesáhnout cenu odňatého pozemku stanovenou podle § 28a zákona o půdě, tj. cenu podle vyhlášky č. 182/1988 Sb. ve znění vyhlášky 316/1990 Sb., platnou ke dni 24. 6. 1991 (srovnej § 16 odst. 1 a § 28a zákona o půdě).
13. Podle § 16 odst. 1 zákona o půdě za pozemky, které se podle tohoto zákona nevydávají a za které nelze poskytnout jiný pozemek, náleží peněžitá náhrada ve výši ceny odňatého pozemku stanovené podle § 28a zákona o půdě. V souladu s § 28a zákona o půdě pak platí, že pokud daný předpis nestanoví jinak, poskytují se náhrady podle tohoto zákona v cenách platných ke dni 24. 6. 1991, a to u věcí nemovitých v cenách podle vyhlášky č. 182/1988 Sb. ve znění vyhlášky č. 316/1990 Sb. Judikatura Ústavního soudu pak stojí na závěru, že ústavně souladným je jen takový výklad § 16 odst. 1 a § 28a zákona o půdě, jímž je upřednostněn jasný a nepochybný účel zákona nad jeho doslovným zněním (srovnej náleží Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2021, sp. zn. Pl. ÚS 21/19). V tomto smyslu je tedy třeba citovaná ustanovení zákona o půdě vykládat tak, že mají zajistit, aby oprávněná osoba v případě, že není možné uspokojit její nárok vydáním věci, případně vydáním jiné věci, obdržela přiměřenou finanční náhradu. Tato finanční náhrada nemusí být nezbytně ekvivalentem aktuální tržní ceny předmětné nemovitosti, má však umožnit, aby jejím poskytnutím došlo k odstranění či zmírnění krivd způsobených komunistickým režimem srovnatelným způsobem, jako by tomu bylo při vydání věci. Za situace, kdy se rozdíl mezi cenou platnou k 24. červnu 1991 a aktuální tržní cenou postupem času zvětšil natolik, že poskytnutí náhrady ve výši první z nich dnes již pro oprávněnou osobu nemá jiný než symbolický význam, ale nelze dále trvat na doslovném výkladu tohoto ustanovení. Ustanovení § 28a zákona o půdě je třeba vykládat tak, že stanoví základ finanční náhrady, která může být v závislosti na konkrétních okolnostech zvýšena. Poskytnuta totiž musí být v takové výši, aby byla s ohledem na účel restitučních zákonů přiměřená a rozumná (srovnej náleží Ústavního soudu ze dne 18. 7. 2017, sp. zn. II. ÚS 4139/16). V návaznosti na citované závěry Ústavního soudu shledal Nejvyšší soud při řešení problematiky přiměřeného zvýšení náhrady, vypočtené podle § 16 odst. 1 a § 28a zákona o půdě, potřebným a důležitým pro soudní praxi, respektive postup

Státního pozemkového úřadu, aby byl vytvořen jednoznačný mechanismus zjišťování rozsahu předmětného náhradního plnění. Dospěl přitom k závěru, že za přiměřenou a rozumnou finanční náhradu podle § 16 odst. 1 zákona o půdě lze v současné době pokládat peněžité plnění ve výši šestinásobku cen odňatých nemovitostí stanovených v souladu s vyhláškou č. 182/1988 Sb. ve znění vyhlášky č. 316/1990 Sb. Toto navýšení základní hodnoty náhrad vyplývajících z § 28a zákona o půdě a vyhlášky č. 182/1988 Sb. je pak namíste provést ve všech případech, v nichž jsou aktuálně splněny předpoklady poskytnutí peněžité náhrady ve smyslu § 16 odst. 1 zákona o půdě, tedy zejména existence dosud neuspokojeného restitučního nároku. Zjištění dalších mimořádných okolností, ať již na straně oprávněné, či povinné osoby, není pro provedení shora popsaného zvýšení nezbytné. Specifika konkrétního případu mohou nicméně zcela výjimečně opodstatňovat odchýlení se od vypočtené hodnoty v tom nebo onom směru (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2021, sp. zn. 28 Cdo 3772/2018).

14. Soud prvního stupně v projednávané věci při řešení otázky výše přiměřené finanční náhrady náležející žalobcům za nevydaný pozemek plně respektoval závěry plynoucí z citované judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího soudu. Za základ finanční náhrady vzal hodnotu dosud nevypořádané části restitučního nároku žalobců stanovenou podle § 28a zákona o půdě, odvíjející se od ceny odňatého pozemku ke dni 24. 6. 1991 podle vyhlášky č. 182/1988 Sb. ve znění vyhlášky č. 316/1990 Sb. (v případě žalobců a/, b/ a d/ vycházel ze základu ve výši 23 487,10 Kč a v případě žalobkyně c/ ze základu ve výši 70 461,30 Kč) a tuto navýšil na šestinásobek. Tímto postupem pak vyčíslil výslednou výši finanční náhrady v částce 140 922,60 Kč pro každého ze žalobců a), b) a d), respektive v částce 422 767,80 Kč pro žalobkyni c). Současně pak, byť to v odůvodnění napadeného rozsudku výslovně nevyjádřil, zjevně neshledal žádné mimořádné okolnosti, pro které by v daném případě bylo namíste takto stanovenou náhradu dále zvýšit či naopak snížit. Odvolací soud považuje soudem prvního stupně stanovenou výši finanční náhrady za přiměřenou a rozumnou, odvolací námitky, kterými ji obě strany sporu zpochybňují, hodnotí naopak jako neopodstatněné.
15. Nelze přisvědčit názoru žalovaného, který důvody pro snížení stanovené náhrady v zásadě spatřuje v okolnostech provázejících průběh uspokojování restitučního nároku žalobců s tím, že mu nelze klást k tíži, že v důsledku vývoje judikatury došlo k modifikaci kritérií významných pro ocenění restitučního nároku žalobců, který je tak nyní považován za nevypořádaný, ačkoliv na základě původního ocenění byl již v roce 2007 považován i samotnými oprávněnými osobami za takřka bezesbýtku uspokojený. Pokud by totiž bylo na restituční nárok žalobců nahlíženo uvedeným způsobem, byl by vývoj judikatury v otázce oceňování restitučních nároků ve svém důsledku brán k tíži žalobců, coby osob oprávněných, což by bylo zjevně v rozporu s účelem a smyslem restitučních předpisů i související judikatury vyšších soudů. Zároveň nicméně nelze akceptovat ani názor žalobců, který akcentuje vývoj tržní ceny odňatého a nevydaného pozemku a důvody pro další zvýšení finanční náhrady spatřuje bez dalšího v tom, že současná tržní cena tohoto pozemku několikanásobně převyšuje jeho cenu stanovenou dle § 28a zákona o půdě, respektive šestinásobek této ceny vyčíslený ve smyslu judikatury Nejvyššího soudu. Jak plyne z citované judikatury Ústavního soudu, finanční náhrada nemusí být nezbytně ekvivalentem aktuální tržní ceny odňaté nemovitosti, musí však být poskytnuta v takové výši, aby byla s ohledem na účel restitučních zákonů přiměřená a rozumná. V daném případě přitom při zvažování spravedlivého řešení nelze přehlédnout, že soudem prvního stupně stanovená finanční náhrada v celkové výši 845 535,60 Kč vypořádává pouze dosud neuspokojenou část restitučního nároku žalobců, přičemž částečně byl tento nárok již uspokojen vydáním náhradního pozemku parc. č. xxx, o výměře 2 823 m² v katastrálním území Xxx, jehož hodnota v průběhu času podléhá vývoji obdobně jako odňatá nemovitost. S přihlédnutím k uvedenému a konkrétním okolnostem daného případu lze tedy v projednávané věci z hlediska účelu restitučních předpisů považovat finanční náhradu ve výši šestinásobku hodnoty dosud nevypořádané části restitučního nároku žalobců stanovené podle § 28a zákona o půdě za přiměřenou a rozumnou, způsobilou

odpovídajícím způsobem zmírnit křivdy způsobené žalobcům odnětím shora uvedeného nemovitého majetku.

16. Soud prvního stupně tedy nepochybil, pokud každému ze žalobců a), b) a d) přiznal finanční náhradu ve výši 140 922,60 Kč a žalobkyni c) finanční náhradu ve výši 422 767,80 Kč. Částečně důvodné jsou však odvolací námitky žalovaného směřované do rozhodnutí soudu prvního stupně ohledně příslušenství žalobou uplatněného nároku. V tomto ohledu je totiž třeba vzít v úvahu, že rozhodnutí soudu, jímž oprávněné osobě (jejímu dědici) byla přisouzena „několikanásobná“ peněžité náhrada, nedeklaruje povinnost žalovaného vyplývající ze zákona, ale konstituuje zcela nový nárok oprávněné osoby (jejího dědice) a novou povinnost žalovaného ze zákona nevyplývající, k jejímuž splnění je rozhodnutím soudu stanovena lhůta k plnění (tzv. pariční lhůta); v takovém případě tedy nejde o rozhodnutí deklaratorní, nýbrž konstitutivní, neboť zakládá (konstituuje) nové hmotné subjektivní právo a ukládá novou hmotněprávní povinnost, které tu předtím nebyly (nevyplývají ze zákona). V takovém případě tedy povinnost žalovaného zaplatit oprávněné osobě (jejímu dědici) úroky z prodlení z „několikanásobné“ peněžité náhrady vyčíslené nad rámec zákona o půdě proto vzniká dnem vykonatelnosti soudního rozhodnutí, jímž zvýšená peněžité náhrada byla přiznána (prisouzena), tedy dnem, kdy uplynula v soudním rozhodnutí stanovená lhůta k plnění (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 7. 2019, sp. zn. 28 Cdo 3508/2018). Z uvedeného plyne, že za opodstatněný lze považovat pouze žalobou uplatněný nárok žalobců na zaplacení zákonného úroku z prodlení z částky odpovídající náhradě vyčíslené podle zákona o půdě, splatné ve smyslu § 16 odst. 1 a § 28a zákona o půdě ve lhůtě tří let od převzetí písemné výzvy pozemkovým úřadem, požadovaný žalobci za dobu od 22. 10. 2018 do zaplacení. Ve zbytku je žalobou uplatněný nárok na zaplacení úroku z prodlení nedůvodný.
17. Ze všech uvedených důvodů odvolací soud podle § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujících výrocích o věci samé změnil je tak, že se žaloba co do požadavku žalobců na zaplacení úroku z prodlení ve výši 8,75% p. a. z částky 117 435,50 Kč (v případě žalobců a/, b/a d/), respektive z částky 352 306,50 Kč (v případě žalobkyně c/) od 22. 10. 2018 do zaplacení zamítá, jinak jej v těchto výrocích, v zamítavém výroku o věci samé a v akcesorickém výroku o nákladech řízení podle § 219 o.s.ř. jako věcně správný potvrdil.
18. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto dle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 2 o.s.ř. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení, když žalovaný byl v odvolacím řízení úspěšný jen v nepatrné části předmětu řízení, jinak co se týče stěžejní odvolací argumentace ve vztahu k výši finanční náhrady byl stejně jako žalobci neúspěšný.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu prvního stupně, ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení, jen za podmínek stanovených v § 237 o.s.ř.

Praha 13. října 2021

JUDr. Lubomír Velc v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Ilona Jiranová